

Intensywne żywienie świń: kiedy i czy się opłaca?

Autor: mgr inż. Dorota Kolasińska

Data: 8 czerwca 2016

Opłacalność chowu trzody chlewnej w ostatnich miesiącach była na bardzo niskim poziomie. Ekonomia produkcji w największym stopniu zależy od żywienia, ponieważ to ono stanowi ponad 70% kosztów utrzymania. Każda grupa technologiczna posiada inne wymagania pokarmowe, a ich optymalizacja może znacznie poprawić efekty finansowe. Na czym polega intensywne żywienie świń?

Analizę intensywności żywienia należy rozpocząć przede wszystkim od tego jaki efekt chcielibyśmy uzyskać. Jeżeli posiadamy cały cykl produkcyjny w chlewni, czyli od loch luźnych, prośnych i karmiących, po prosięta, warchlaki i tuczniki to należy prześledzić żywienie każdej z grup i sprawdzić jak jest w naszej chlewni. Inaczej będzie w chlewni, w której hodowca produkuje prosięta na sprzedaż i inaczej w tuczarni, w której przyjmowane są warchlaki lub prosięta do dalszego tuczu.

Prosięta wcześniej odsadzane od matek muszą mieć zapewnione optymalne warunki środowiska, temperaturę (dodatkowe źródła ciepła), czystą ściółkę i odpowiednią wilgotność.

Niezależnie od utrzymywanej grupy należy skupić się przede wszystkim na potrzebach pokarmowych bytowych i produkcyjnych, założeniach żywienia oraz jego efektach, czyli przyrostach i masie końcowej. Intensywne żywienie i chów zmusza hodowców do wczesnego odsadzania prosiąt, nawet w 7 dniu po urodzeniu. **W Polsce najczęściej jednak prosięta pozostają z matką do 3–4 tygodnia życia.** Prosięta wcześniej odsadzane od matek muszą mieć zapewnione optymalne warunki środowiska, temperaturę (dodatkowe źródła ciepła), czystą ściółkę i odpowiednią wilgotność.

– *Wśród rolników istnieje takie przekonanie, że świnia zje wszystko, co nie jest do końca prawdą. Myślę, że tanich i dobrych komponentów nie ma na rynku. **Jeśli ktoś ma dobrą genetykę, to musi dobrze żywić.** W skład dawki powinny wchodzić przede wszystkim zboża, dodatki mineralno-witaminowe, aminokwasy, białko musi być na odpowiednim poziomie (makuch rzepakowy, śruta poekstrakcyjna rzepakowa, sojowa). **Trzeba byłoby to przeliczyć czy jeśli świnia zje 2,5–2,6 kg paszy na kg przyrostu w cenie 900 zł/t, a zje nam ok. 3 kg na kg przyrostu w cenie 780 zł. Trzeba po prostu sobie przekalkulować, co jest bardziej opłacalne** – tłumaczy specjalista*

jednej z ferm Gospodarstwa Rolnego Jadwiga, Paweł, Michał i Adrian Święcicy PIGPOLSKA.

Żywienie prosiąt

Żywienie prosiąt jest niezwykle ważne, ponieważ dzięki prawidłowemu żywieniu w tym okresie rozwijamy predyspozycje do pobrania dużej ilości paszy w późniejszym okresie tuczu.

Podczas odsadzania prosiąt w wieku 7 dni, należy odpowiednio przygotować kojec- ma być czysto, ciepło i sucho. Należy zadbać o czystość koryt, u młodych często dochodzi do biegunek. (fot. agroFoto.pl, użytkownik: TylkoOkragly)

Ogólne zasady żywienia prosiąt:

- Prosięta przez pierwszy tydzień piją wyłącznie mleko matki (kilka pierwszych dni wydzielana jest siara- niezwykle ważna)
- Po tygodniu (ewentualnie dwóch) należy rozpocząć skarmianie mieszanek pasz treściwych o wysokiej strawności (mleko w proszku, serwatka, skrobia po obróbce termicznej)
- Prosięta należy zachęcić do pobrania paszy np. stosując dodatki zapachowo-smakowe
- Pasze dla prosiąt powinny być granulowane
- Od pierwszych dni życia należy stymulować układ odpornościowy i rozwój mikroflory jelitowej (stosowanie pre i probiotyków)
- Niedojady powinny być usuwane, korytka czyste, a pasza zawsze świeża (zachęta do pobrania)
- Od pierwszych dni życia prosięta muszą mieć dostęp do czystej wody i w odpowiedniej temperaturze

- Składniki pokarmowe paszy muszą charakteryzować się wysoką przyswajalnością i strawnością, aby wpłynąć na szybki wzrost i rozwój, poprawę przyrostów i ujednolicenie masy ciała prosiąt w miocie
- Zapotrzebowanie energetyczne i białkowe prosiąt zależy od masy ciała i oczekiwanych przyrostów

Loszki i knurki należy żywić w taki sposób, aby zaspokoić potrzeby prawidłowego rozwoju oraz dążyć do szybkiego osiągnięcia dojrzałości płciowej.

- Białko sojowe charakteryzuje się gorszą przyswajalnością niż białko mleka
- Prosięta o dużej masie odsadzeniowej mają większe predyspozycje do szybkich i wysokich przyrostów oraz dobrego profilu zdrowotnego
- Pobranie paszy przez świeżo odsadzone prosięta jest niewielka, dlatego dawki muszą charakteryzować się dużą koncentracją składników odżywczych
- W dawce nie powinno być więcej niż 8 g wapnia na 1 kg paszy (z powodzeniem stosowane są substancje zakwaszające)
- Z badań wynika, że lepsze przyrosty (nawet 12%) osiąga się stosując pasze wilgotne oraz płynne poddane fermentacji kwasem mlekowym
- Pasza powinna być zadawana kilka razy dziennie w mniejszych dawkach (prosięta chętniej podchodzą do paszy i pobierają świeżo zasypaną, niż przeleżaną pół dnia w korycie)

Intensywne żywienie prosiąt – założenia energetyczne

- Prosięta o masie 5 kg i przyrostach dobowych 300 g muszą pobrać 5,2 MJ EM (mega dżuli energii metabolicznej)
- Prosięta o masie 10 kg i przyrostach dobowych 500 g muszą pobrać 9,1 MJ EM (mega dżuli energii metabolicznej)
- Prosięta o masie 15 kg i przyrostach dobowych 600 g muszą pobrać 11,8 MJ EM (mega dżuli energii metabolicznej)
- Prosięta o masie 20 kg i przyrostach dobowych 700 g muszą pobrać 14,7 MJ EM (mega dżuli energii metabolicznej)
- Prosięta o masie 25 kg i przyrostach dobowych 800 g muszą pobrać 17,7 MJ EM (mega dżuli energii metabolicznej)
- Prosięta o masie 30 kg i przyrostach dobowych 800 g muszą pobrać 19,3 MJ EM (mega dżuli energii metabolicznej)

Intensywne żywienie prosiąt – założenia białkowe i aminokwasowe

- Ilość białka i aminokwasów w paszy należy dostosować w szczególności do zapotrzebowania

energetycznego (bilans)

- Ilość lizyny zależy od intensywności żywienia – im bardziej intensywne, tym lizyny w dawce powinno być więcej

Poniżej podane zostały sugerowane procentowe ilości pasz białkowych dla wcześnie odsadzonych prosiąt:

Zapotrzebowanie energetyczne i białkowe prosiąt zależy od masy ciała i oczekiwanych przyrostów.

Skład mieszanki dla prosiąt odsadzanych w wieku 7 dni

- pszenica, kukurydza, poekstrakcyjna śruta sojowa (nie powinno się stosować jęczmienia)
- mleko odtłuszczone (20–30%)
- suszona serwatka (15–30%)
- suszona plazma krwi (5–10%)
- w dawce powinno być 18–25% laktozy pochodzącej z przetworzonego mleka
- mączka rybna (10%)
- lizyna 1,6–1,7%
- metionina plus cystyna 0,96–1,02
- tryptofan 0,27–0,29
- treonina 1,04–1,11%
- tłuszcz 5% (tylko w celu poprawy struktury granulatu)

Żywienie warchlaków

Loszki i knurki należy żywić w taki sposób, aby zaspokoić potrzeby prawidłowego rozwoju oraz dążyć do szybkiego osiągnięcia dojrzałości płciowej. Oczywiście poziom żywienia zależy od tego co z takim warchlakiem chcemy dalej zrobić.

Skład dawki dla warchlaków

Zbyt duża obsada kojców może powodować walki hierarchiczne i osłabienie przyrostów niektórych słabszych osobników. (fot.agroFoto.pl, użytkownik: zetor824594)

- Optymalny poziom energii w dawce powinien wynosić 13,5 MJ EM
- Optymalny poziom białka to 18%
- Jęczmień do pszenicy powinien być w stosunku 1:1
- Włókno surowe powinno kształtować się na poziomie 4–5%
- Laktozy nie powinno być więcej niż 4%
- Dodatek tłuszczu może stanowić 3–5%
- Lizyna powinna stanowić 1,1–1,2% (ważna dla szybkiego tempa wzrostu)
- Białko zwierzęce powinno wynosić w dawce 3–5%

Żywienie knurów

W niektórych chlewniach utrzymuje się knury, wykorzystywane do krycia lub stymulacji feromonalnej loch, aby uwidocznic objawy rui u loch. Knurów nie można żywić intensywnie, ponieważ zapasiony knur produkuje gorszej jakości nasienie. Żywiąc knury należy zaspokoić tylko potrzeby bytowe (produkcja nasienia to 5%).

Żywienie tuczników

Intensywność wzrostu i całego tuczu zależy od stosowanych pasz, założeń przyrostów dziennych oraz od wybranej rasy i linii. Linie szybko rosnące mogą osiągać nawet 1000 g przyrostów dziennie. W Polsce średni przyrost to 700–900 g. Masę ubojową, czyli 100–110 kg tuczniaki osiągną w wieku 165–180 dni. Idąc tym tropem, można przeprowadzić tucz 2 miotów podczas roku od jednej lochy. Na tym etapie najważniejszym aspektem intensywnego żywienia jest efektywne wykorzystanie paszy na kg przyrostu. Czyli jak osiągnąć szybkie tempo wzrostu, a skarmiać jak najmniej?

Tuczniki mogą osiągać nawet 850-900 g przyrostów dobowych. Zależy to od jakości materiału hodowlanego, żywienia, warunków środowiska tuczarni oraz traktowania zwierząt i ich dobrostanu. (fot. agroFoto.pl, użytkownik: angelikamedrek)

– *Najlepszy system zadawania pasz dla tuczników wg mnie to na sucho i do woli przy zbilansowanej paszy. **Nasza ferma jest dostosowana do żywienia tylko i wyłącznie na sucho.** Mamy żywieniowców z różnych firm, którzy pomagają w bilansowaniu pasz. Posiadamy paszociąg, który systematycznie uzupełnia paszę do karmników co jakiś czas – mówi specjalista.*

Założenia

- Jeżeli chcemy mieć 700 g przyrostów dobowych tuczników musimy podać 3,5 kg mieszanki na sztukę, o koncentracji energii 37 MJ
- Jeżeli chcemy mieć 800 g przyrostów dobowych tuczników musimy podać 3 kg mieszanki na sztukę, o koncentracji energii 35 MJ
- Jeżeli chcemy mieć 900 g przyrostów dobowych tuczników musimy podać 2,45 kg mieszanki na sztukę, o koncentracji energii 32 MJ

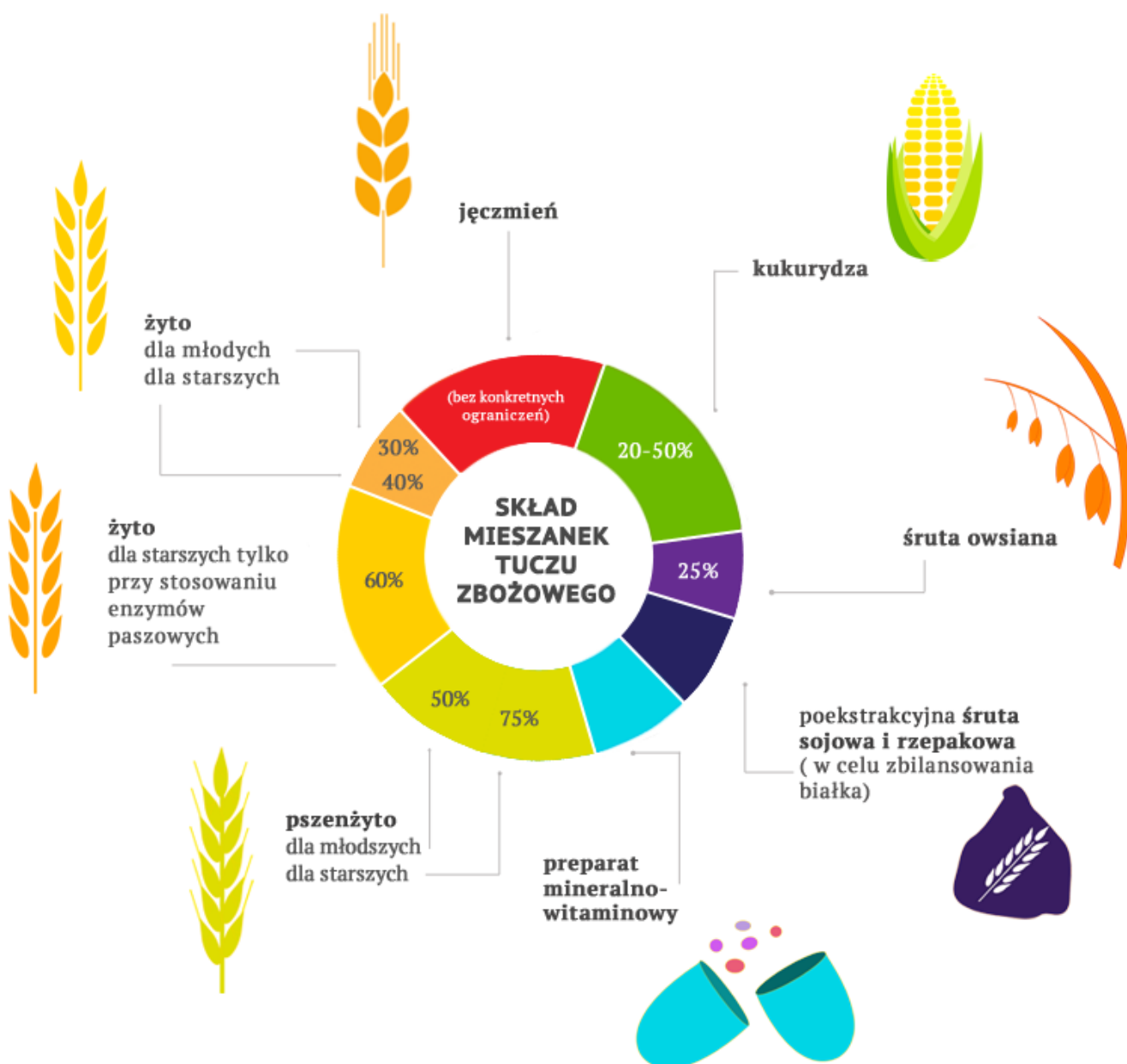
– *Przyrosty i zużycie paszy zależy od wielu czynników – od firmy, która żywi, od warunków danej fermy, od pory roku. Przyrosty dzienne wychodzą średnio 850 g, to są bardzo duże przyrosty. W tej chwili przy dobrej genetyce zużycie paszy waha się u nas 2,6-2,75 kg/ kg przyrostu – tłumaczy*

specjalista.

Zagadka? Otóż nie, świnie mają bardzo dobre predyspozycje do wykorzystania mniej obfitego żywienia. **Tuczniaki lepiej wykorzystują paszę o mniejszej koncentracji energii. Dlatego nie warto ich przekarmiać, co jest bardzo częste w naszych tuczarniach.** Im więcej, tym lepiej, a to właśnie błędne myślenie. Zastanówmy się właściwie, po co dawać im więcej niż potrzebują? Stać nas na to? Roztrwanie paszy i pieniędzy na mieszanki czy komponenty przy takiej cenie żywca?

Świnie są wszystkożerne, bardzo dobrze wykorzystują większość zadanych im pasz. Skarmiane są ziarna zbóż, roślin motylkowatych, a może wrócić do starych założeń żywienia, skoro mleko jest w tak niskich cenach? **Przecież produkty uboczne przemysłu mleczarskiego jak mleko w proszku, serwatka czy mleko odtłuszczone były stosowane na porządku dziennym, a w Polsce podobno są takie nadwyżki produkcyjne w przystępnych cenach.** Trzeba dostosowywać się do aktualnych cen pasz i czasami coś zmienić, żeby zwiększyć opłacalność.

agroFakt.pl

Skład mieszanek tuczu zbożowego.

- Żywienie do woli jest nieopłacalne, szczególnie w przypadku tuczników powyżej 70 kg, ponieważ od tego momentu tendencja odkładania tłuszczu, zwiększa się z dnia na dzień
- Powyżej masy ciała 80–90 kg należy zmniejszyć ilość pobieranej paszy o 10–20%, jeśli nie chcemy marnować paszy i uzyskać dobrej jakości tusze z niewielkim stopniem odfuszczenia
- Żywienie do woli należy stosować tylko w przypadku konkretnych linii szybko rosnących, inne odmiany tego nie wykorzystają odpowiednio, a my tylko na tym stracimy
- Optymalna masa ubojowa to 90–100 kg
- Wieprze należy ubijać wcześniej niż loszki
- Należy pamiętać o tym, że nadmiar składników pokarmowych zadanych w zbytnej ilości paszy nie będzie wpływał na budowę mięśni, tylko tkanki tłuszczowej
- Ilość energii w dawce musi być powiązana z ilością białka
- Niedobór energii w dawce spowoduje zmniejszenie odkładania białka i pogorszy jego wykorzystanie oraz zmniejszy dzienne przyrosty

Skład mieszanek tuczu zbożowego:

- jęczmień (bez konkretnych ograniczeń)
- żyto 30% dla młodych i 40% dla starszych
- żyto 60% dla starszych tylko przy stosowaniu enzymów paszowych
- pszenżyto 50% dla młodszych i nawet 75% dla starszych
- śruta owsiana 25%
- kukurydza 20–50%
- poekstrakcyjna śruta sojowa i rzepakowa (w celu zbilansowania białka)
- konieczny preparat mineralno-witaminowy

Intensywne żywienie prosiąt – założenia energetyczne

MJ EM – mega dżule energii metabolicznej

MASA
PROSIĄT

PRZYROST
DOBOWY

 <p>5,2 MJ EM</p>	 <p>5 kg</p>	 <p>300 g</p>
 <p>9,1 MJ EM</p>	 <p>10 kg</p>	 <p>500 g</p>
 <p>11,8 MJ EM</p>	 <p>15 kg</p>	 <p>600 g</p>
 <p>14,7 MJ EM</p>	 <p>20 kg</p>	 <p>700 g</p>
 <p>17,7 MJ EM</p>	 <p>25 kg</p>	 <p>800 g</p>
 <p>19,3 MJ EM</p>	 <p>30 kg</p>	 <p>800 g</p>

Założenia energetyczne w żywieniu świń.

Skład mieszanki tuczu serwatkowego (może kiedyś znów go docenimy):

- na początku okresu tuczu młode powinny otrzymywać 2–3 l dziennie, a na samym końcu tuczu nawet 15–20 l serwatki
- na cały okres tuczu powinno się przeznaczyć około 1500 l serwatki na sztukę
- uzupełnieniem diety serwatkowej powinna być mieszanka treściwa o zawartości 15–16% białka
- przyrosty dzienne sięgają 700 g na dobę, a zużycie pasz treściwych jest niższe nawet o 80–100 kg na jednego tuczniaka

– Serwatka jest dobrym produktem jeśli jest za darmo lub za niewielką opłatą i jest świeżo przywożona. Jeżeli rolnik ma jechać do zakładu mleczarskiego i przywieźć to sobie z odległości 30 km to jest dla niego strata czasu, a nie uzyska wiele. To jest produkt uboczny, woda i troszeczkę laktozy, to wszystko. Korzystnie wpływa na układ pokarmowy, tak jak dla nas jogurty, czy siano dla koni – mówi specjalista PIGPOLSKA.

Intensywne żywienie świń jest dobrym systemem żywienia, jeśli jesteśmy w stanie spełnić kilka warunków. Przede wszystkim należy wyposażyć się w odpowiedni materiał genetyczny, przystosowany do osiągania wysokich przyrostów, szczególnie przy żywieniu do woli ze stacji paszowych. **Drugą ważną sprawą jest oczywiście higiena chlewni, warunki środowiska takie jak temperatura, wilgotność czy stężenie gazów toksycznych.** Należy w szczególności zadbać o czyste karmidła, aby świnię chętnie z nich korzystały oraz sprawny system pojenia. Pamiętajmy o tym, że nawet najlepsza pod względem genetycznym świnią nie będzie dobrze się rozwijać jeśli nie zapewnimy jej podstawowych warunków dobrostanu. Szukajmy oszczędności na bieżąco, a intensywny system chowu będzie się opłacał.